

Mü'min Mü'min'in Aynasıdır

Tarık Ebu Abdullah

31 Oca, 2018

<https://ilimvecihat.com>

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ
بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ

İmam el-Buhari (*rahimehullah*) şöyle diyor: “Bize Muhammed bin el-Alâi tahdis etti, dedi ki: bize Ebu Usame tahdis etti, dedi ki: Bureyd’den, o da Ebu Burde’den, o da Ebu Musa (*radiyallahu anhu*)’dan dedi ki: Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: **“Mü’min için mü’min, birbirini perçinleyen bir yapı gibidir.”** (Bunu söylerken) parmaklarını birbirine geçirip sınıksız kilitledi.”

Allah’a hamd ve Rasûlü Muhammed’e, ehl-i beytine ve ashabına salât ve selam olsun.

Bir: Hadisin Senedi ve Hükümü:

Muhammed bin el-Alâi: Muhammed bin el-Alâi bin Kureyb el-Hamdani. Ebu Kureyb el-Kufi (*rahimehullah*). İmam Ebu Hatim er-Razi (*rahimehullah*) “saduktur” demiştir. İmam en-Nesei (*rahimehullah*) “sikadır” demiştir. Ve bir keresinde “onda bir beis yoktur” demiştir. İmam ez-Zehebi ve Hafız İbn-i Hacer (*rahimehumallah*) “hafız, sikadır” demişlerdir. Muhammed bin el-Alâi (*rahimehullah*) hicrî 248’de vefat etmiştir.

Ebu Usame: Hammad bin Usame bin Zeyd el-Kureyşi. Ebu Usame el-Kufi (*rahimehullah*). İmam Ebu Hatim er-Razi (*rahimehullah*) “saduktur” demiştir. İmam Ahmed, İmam Yahya bin Maîn ve İmam ed-Derakutni (*rahimehumallah*) “sikadır” demişlerdir. Ebu Usame el-Kufi (*rahimehullah*) hicrî 201’de vefat etmiştir.

Bureyd: Bureyd bin Abdullah bin Ebi Burde bin Ebi Musa el-Eş’âri. Ebu Burde el-Kufi (*rahimehullah*). İmam Ebu Hatim er-Razi (*rahimehullah*) “çok sağlam değildir, hadisleri yazılır” der. İmam Yahya bin Maîn, İmam Ebu Davud ve İmam et-Tirmizi (*rahimehumallah*) “sikadır” demişlerdir. İmam ez-Zehebi (*rahimehullah*) “saduktur” der ve Hafız İbn-i Hacer (*rahimehullah*) “sikadır, az hata yapar” demiştir.

Ebu Burde: Haris veya Âmir veya Ebu Burde bin Abdullah bin Kays el-Eş’âri (*rahimehullah*). Ebu Musa el-Eş’âri (*radiyallahu anhu*)’nın oğlu ve Kufe’nin

fakihlerindendir. İmam ez-Zehebi (*rahimehullah*) “ulemanın seçkinlerindendir” der. Hafız İbn-i Hacer (*rahimehullah*) “sikadır” demiştir. Ebu Burde bin Ebi Musa (*rahimehullah*) hicrî 104’de vefat etmiştir.

Ebu Musa: Abdullah bin Kays bin Suleym el-Eş’âri et-Temimi. Ebu Musa el-Eş’âri (*radiyallahu anhu*). Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*)’in seçkin sahabesindendir. Sahabenin karilerinden ve fakihlerindendir. Mekke’de İslam’a girmiştir. Habeşistan’a hicret edenlerdendir. Ömer ve Osman (*radiyallahu anhuma*)’nın dönemlerinde Basra valisiydi. Sonra Kufe’de valilik yapmıştır. Ebu Musa el-Eş’âri (*radiyallahu anhu*) hicrî 50 civarında vefat etmiştir.

Hadis sahihtir. Bu hadisi ayrıca İmam Müslim (*rahimehullah*) Sahih’inde, İmam Ahmed, İmam en-Nesei, İmam et-Tirmizi, İmam İbn-i Hibban, İmam el-Bezzar (*rahmetullahi teâlâ aleyhim ecmain*), hepsi Ebu Musa el-Eş’âri (*radiyallahu anhu*) yoluyla tahrir etmişlerdir.

İki: Hadisten Çıkarılacak Bazı Faydalar:

Bir: الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ (Mü’min mü’min için): Mü’min isminin başındaki elif-lam cins içindir. Yani mü’minler mü’minler için vardır. Aralarındaki hakları gözetirler. Birbirlerine dost olurlar. Kâfirlere dost olmazlar. Çünkü kâfirler mü’minlerin hemcinsi değildir. Kâfirin hemcinsi kâfirdir.

Allah (*subhanehu ve teâlâ*) insanları yaratmıştır. İçlerinden bir kısmı Rabbine şükreder ve bir kısmı da nankördür. **“Sizi yaratan O’dur. Böyle iken kiminiz kâfir, kiminiz mü’mindir.”**[\[1\]](#)

Üçüncü bir sınıf ise yoktur. İmam İbn-i Teymiyye (*rahimehullah*)’ın dediği gibi: “Allah’a ibadet etmeyen muhakkak başkasına kuldur, başkasına ibadet eder ve bundan dolayı müşrik olur. Âdemoğlu ya muvahhiddir ya da müşriktir. Üçüncü bir sınıf yoktur. Veyahut da bunu diğerine karıştırmıştır.”[\[2\]](#)

Rabbini ikrar edenler, kulluklarını itiraf eden ve nimetlere şükredenler tek bir millettir. İslam milleti.

Rabbini inkâr edenler veyahut kulluklarında kibirlenenler veyahut da kulluklarını Allah’tan başkasına sarf edenler de tek bir millettir. Şirk ve küfür milleti.

Bunun için Allah (*subhanehu ve teâlâ*) sadece Kendisine kul olan mü’min kullarını Kendisine ve birbirlerine yaklaştırmıştır, dünya ve sema ehli arasında

aziz ve dost kılmıştır.

“Haberiniz olsun ki Allah’ın dostlarına hiçbir korku yoktur, onlar kederlenecek de değildirler. Onlar iman edip takvalı davrananlardır.” [3]

“Mü’min erkeklerle mü’min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır.” [4]

O’ndan başkasına kul olan kâfirlere gelince, onlar necistir; Rabbimiz onları da birbirine dost olmakla alçaltmıştır.

“Müşrikler ancak bir pisliktir.” [5]

“Kâfir olanlar da birbirlerinin dostlarıdır.” [6]

Elbette aziz ve temiz ile zelil ve pis olan birbirine karışmaz.

“Pis kadınlar pis erkeklere, pis erkekler ise pis kadınlara; temiz kadınlar temiz erkeklere, temiz erkekler de temiz kadınlara yaraşır.” [7]

Aralarını ayırmak için Allah (*subhanehu ve teâlâ*) aralarında dost ve düşmanlığı var etmiştir. İmam İbn-i Teymiyye (*rahimehullah*) şöyle der: “Dostluğun aslı muhabbet olduğu gibi, düşmanlığın aslı da buğzdur. Bunun için karşılıklı sevgi, yakınlığı ve birliği gerektirir. Karşılıklı buğz da uzaklığı ve ayrılığı gerektirir.”^[8]

Bunun için muhabbet, merhamet ve tevazu emredilmiştir ki birlik ve yardımlaşma oluşsun. İmam Müslim (*rahimehullah*)’ın Ebu Hureyre (*radiyallahu anhu*)’dan tahrir ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

“Siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız.”

İmanın nefyini sağlayan bir şeyin imanının varlığı için vacip olması açıktır. Nitekim **“en sağlam iman bağı, Allah için sevmen ve Allah için buğz etmendir.”**^[9]

Pislere gelince, onlar da muhakkak birbirlerine dost ve destekçi olacaklardır.

“Şüphesiz ki inkâr edenler mallarını Allah yolundan alıkoymak için harcıyorlar. Daha da harcayacaklar. Ama sonunda bu onlara yürek acısı olacak ve en sonunda mağlûp olacaklardır. Kâfirlikte ısrar

edenler ise cehenneme toplanacaklardır.”[10]

Evet, böylece her bir millet kendi cinsine dost olur ki sadık olan yalancından ve temiz olan pisten, yani mü’min kâfirden ayrılınsın.

“Bu, Allah'ın pisi temizden ayıklaması ve bütün pislerin bir kısmını diğer bir kısmının üstüne koyup hepsini yığarak cehenneme atması içindir. İşte onlar ziyana uğrayanların kendileridir.”[11]

İslam dostluğu, İslam cemaati ve vahdet için şarttır. Kalpleri bir olmayan bir topluluğun ülfeti oluşturmaları imkânsızdır. Zira beden beraberliği hakiki değildir; ancak kalp beraberliği hakikidir.

Kalp beraberliğinden kastettiğim, karşılıklı sevgidir. Sevgi, kalp amellerin ilk mertebesidir. Diğer kalp ve beden amelleri sevgiden neşet eder.

Birbirini sevenler merhamet ederler, ihtiram ederler, tevazu gösterir ve affederler, bağışlarlar. Kalben bir oldukları için birbirlerine sahip çıkarlar, kollarlar, desteklerler ve yardım ederler, birbirlerinin derdine derman olurlar, seni kendine terk etmezler. İşte İslam dostluğu budur. İslam cemaati de budur.

Fakat beden beraberlikleri selin önünde topladığı çer çöp gibidir, kuru kalabalıktır, hiçbir hakikati yoktur.

İki: كَالْبُنْيَانِ (bir yapı gibidir): Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) mü'minin mü'min için hâlini açıklamak için bu teşbihi (benzetmeyi) yapıyor.

Bina, birbirinden bağımsız değişik parçalardan oluşur. Kimisi topraktan, kimisi çimentodan, kimisi demirden, kimisi Pvc'den vs. maddelerdendir. Bu parçaların kimisi güçlü ve rûkûn mahiyetinde parçalardır, kimisi daha zayıf ve tamamlayıcı mahiyette parçalardır. Fakat her biri binanın oluşması ve fayda sağlaması için bir araya gelmeleri ve birbirlerini tutmaları elzemdir. Aksi hâlde binanın cüzleri çözülür ve bina yıkılır.

İşte mü'minler bu bina misalidir. Ebu Abdullah el-Kurtubi (*rahimehullah*) şöyle diyor: “Bir mü'min, kardeşinin yardımı, desteği ve eli olmadan ne dünya ne de din işlerini yürütebilir. Kardeşinin yardımı ve desteği olmazsa maslahatını korumaktan ve zararları def etmekten aciz kalır ve işte o zaman ne dünya ne de din düzenini tamamlayamaz ve helak olanlardan olur.”[12]

İşte bu sebepten ötürü Müslümanların cemaat olmaları ilahi bir emirdir.

“Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın ve dağılıp ayrılmayın.”[13]

Ebu Abdullah el-Kurtubi (*rahimehullah*) ayetin tefsirinde şöyle diyor: “Allah-u Teâlâ birliği emretmiştir ve ayrılığı nehyetmiştir. Muhakkak tefrika helak olmaktadır, cemaat ise kurtuluştur. Şöyle diyen İbnu'l-Mubarek'e Allah rahmet etsin: “Şüphesiz cemaat Allah'ın ipidir. Ona yapışın, onun sapasağlam kulpuna yapışarak korunun.”[14]

Üç: Biz ile Allah (*azze ve celle*)'nin arasındaki vuslat sadece O'nun rahmetidir.

Vahdet ve cemaat Allah'ın emridir. Gökleri direksiz olarak yükselten, güneşi ve ayı emrine boyun eğdiren Allah'ın emridir. Yeri döşeyen ve onda oturaklı dağlar yaratan Allah'ın emridir. Güneşi körelten, ayı karartan, yıldızları döken, dağları yürüten, yeri kabzasında tutan, gökleri sağ elinde yazılı kâğıtların tomarını dürer gibi göğü dürüp büken, yeri başka bir yer ve gökleri başka gökler yapan Aziz ve Kahhar olan Allah'ın emridir. Biz Müslümanlara emridir. Allah (*azze ve celle*)'nin emirlerinde kullara bir ihtiyar hakkı yoktur.

“Allah ve Rasûlü bir konu hakkında hüküm verince, inanmış bir erkek ve kadının kendiliklerinden seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Rasûlü'ne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.”[15]

“Onun (*Rasûlullah sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*)'in emrine aykırı davrananlar, başlarına bir bela gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar.”[16]

Âlemlerin Rabbi buyruklarına karşı gelenleri böyle tehdit ediyor. O'nun ve Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*)'in hükmü dışında yollar arayanlar **“apaçık bir sapıklığa düşmüş olur”**. Böyleleri **“kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar”**.

Bizi âlemlerin Rabbi tarafından gelen bu büyük tehditten emin kılan nedir?

Sadece O'nun engin merhameti. Şu hâlde en büyük arzumuz, gayemiz O'nun merhameti olmalıdır. Takiyuddin el-Makrizi (*rahimehullah*)'ın dediği gibi: “Kullar ile O (*azze ve celle*)'nin arasındaki vuslat sadece rahmettir.”[17]

Yani Allah (*subhanehu ve teâlâ*) ile bizim aramızdaki ilişki sadece O'nun bize gösterdiği merhametidir.

Bizim Rabbimizle ilişkimiz tamamıyla tek taraflıdır.

Biz sadece alıyoruz ve O (*azze ve celle*) sadece veriyor. Biz mutlak fakiriz, O

mutlak zengindir. Biz her şeyden aciziz, O her şeye kadirdir. Biz hiçbir şeyi bilmiyoruz, O her şeyi biliyor. Biz kusurlu, O kâmeldir. Biz yaratılmış, O yaratandır. Biz boyun eğen ve itaat edeniz, O boyun eğdiren ve emredendir.

O, boyun eğip itaat edenlere merhamet eder, karşı gelenler ise O'nun rahmetinden mahrum olurlar. İtaatkâr **“kullarıma Benim çok bağışlayan, çok merhamet eden olduğumu”** ve asi kullarıma **“azabımın da can yakıcı bir azap olduğunu haber ver.”**[\[18\]](#)

İmam el-Buhari (*rahimehullah*)'ın Ebu Hureyre (*radiyallahu anhu*)'dan tahrir ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor: **“Ümmetimin hepsi cennete girecektir. Ancak karşı gelenler girmeyecektir.”** Dediler ki: “Ya Rasûlullah! Kimler karşı gelecek?” Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) **“Her kim bana itaat ederse cennete girecektir. Her kim de bana asi olursa o da karşı çıkmış olur (ve cennete giremez)”** buyurdu.

“Her kim bana itaat ederse cennete girecektir” yani itaatinden dolayı Allah (*subhanehu ve teâlâ*)'nın rahmetini hak edecek ve ona merhamet edecek ve cennete girecek. Lakin **“kim de bana asi olursa”** ona merhamet etmeyecek ve o azabı hak edecek.

Bizim itaatimizin de isyanımızın da es-Samed olan Allah üzerinde hiçbir etkisi yoktur. Bununla beraber, hepimizin kulluğunda günahlar var ve her itaatimiz muhakkak kusurlu ve O'na layık değildir. Buna rağmen O bize merhamet ediyor, bizi nefsimize ve şeytana terk etmiyor. Bizi gözetiyor ve bize hidayet ediyor. Hamd edilmeye sadece Allah (*azze ve celle*) layıktır.

“Ey iman edenler, Allah'tan korkup sakının ve (sizi) O'na (yaklaştıracak) vesile arayın; O'nun yolunda cihad edin, umulur ki kurtuluşa erersiniz.”[\[19\]](#)

“(Sizi) O'na (yaklaştıracak) vesile arayın” yani O'nu razı edecek amellerle O'na yakınlığı arayın. İbn-u Zeyd (*rahimehullah*) “vesile sevgidir, kendinizi Allah'a sevdiren” demiştir.[\[20\]](#)

Allah (*subhanehu ve teâlâ*)'yı razı kılan, O'nun sevgisini ve merhametini celp eden en büyük amellerden biri muhakkak İslam dostluğu olan vahdettir. Katade (*rahimehullah*) **“Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın ve dağılıp ayrılmayın”** ayet-i kerimesinde şöyle diyor: “Ayrılığa düşmeyin ve Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Allah (*azze ve celle*) sizin ayrılığa düşmenizden hoşlanmaz, sizi bu hususta uyarmıştır ve ayrılıktan nehyetmiştir. Ve işitip itaat etmenizden, birlik ve cemaat olmanızdan razı

olmuştur. O hâlde, Allah'ın sizin için razı olduğuna siz de kendiniz için razı olun.”[21]

“Allah, Kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever.”[22]

Allah'ın sizi sevmesini, size merhamet etmesini istemez misiniz? Şu hâlde safınızı sık tutun, yaklaşın, birbirinizi tutun, kolların, birbirinize sahip çıkın! Birbirini perçinleyen bir yapı olun! Safta şeytana yer olacak açıklar bırakmayın!

Dört: يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا (birbirini perçinler): Yani sağlamlaştırır, sıklaştırır, güçlendirir ve destekler.

Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve alihi ve sellem*) Müslümanların beraberliğini binaya benzettikten sonra parmaklarını birbirine geçirip sımsıkı kilitleyerek keyfiyetini de fiilen göstererek açıklıyor.

Bu teşbihten şu anlaşılıyor ki; parmaklar ne kadar iç içe ve sıkı olursa, parmakları ve iki eli açmak ve ayırmak bir o kadar da zor olur.

Müslümanlar da birbirine ne kadar yakın ve sıkı olursa onları ayırmak da o kadar imkânsız olur. Dolayısıyla Müslümanların yakınlığı dinin en yüce gayelerindendir.

Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

“Hiçbiriniz, kendiniz için sevdiğinizi kardeşiniz için de sevmedikçe iman etmiş olmazsınız.”[23]

“Mü'minler birbirlerine merhamette, sevgide, lütuf ve yardımlaşma hususlarında bir vücut misalidirler. O vücudun bir organı hastalanınca, vücudun sair kısımları birbirlerini hasta organın elemine humme[24] ve uykusuzlukla ortak olmaya çağırırlar.”[25]

“Müslümanlar bir adam gibidir. Gözü hastalandığında bütün vücudu hastalanır. Baş hastalanırsa bütün vücudu hastalanır.”[26]

“Mü'min mü'minin aynasıdır ve mü'min mü'minin kardeşidir. Onu zararlardan kollar ve onu arkadan kuşatıp (tehlikelere karşı) korur.”[27]

“Allah için veren ve Allah için men eden, Allah için seven ve Allah için

buğz eden ve Allah için nikâhlayan muhakkak imanını tamamlamıştır.”[28]

Beş: Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’in yaptığı teşbih şunu da anlatıyor: Bir elin parmaklarının hepsi değişiktir, farklı boylarda ve yerine göre farklı görevleri olur. Fakat hepsinin kökü birdir.

Müslümanlar da böyledir. Hepsi değişiktir fakat hepsinin aslı birdir. O da iman kardeşliğidir.

Bizi bize bağlayan Rabbimizi sevmemizdir. Bil ki senin karşında duran kardeşin Allah ve Rasûlü’nü seviyor. Bunun için onu sevmelisin, onu saymalısın, kendinden üstün bilmelisin, ona merhamet etmeli olmalı, onu kollamalısın. Onu koruyan, ona sırt dayayabileceği bir duvar olmalısın.

Ancak böyle Rabbimiz bize merhamet eder.

Ancak böyle dünya ve hayat fitnelerinin içinde boğulup gitmeyiz.

Ancak böyle düşmana karşı güçlü oluruz.

Ancak böyle domuzları ve köpeklerini topraklarımızdan temizler ve şanlı tevhid bayrağını kaldırıp göğe doğru dikebiliriz.

Allah’a hamd ve Rasûlü’ne salât ve selam olsun.

[1] Et-Teğabun Sûresi 2

[2] Mecmuu’l-Fetava 14/282, 284. Daru’l-Vefa, üçüncü baskı h.1426

[3] Yunus Sûresi 62, 63

[4] Et-Tevbe Sûresi 71

[5] Et-Tevbe Sûresi 28

[6] El-Enfâl Sûresi 73

[7] En-Nur Sûresi 26

[8] Camiu'r-Resâil, üçüncü risale. Daru'l-Atâ. Birinci baskı h.1422

[9] Hadisi İmam Ahmed (*rahimehullah*) Bera bin Azib (*radiyallahu anhu*)'dan tahrir etmiştir.

[10] El-Enfâl Sûresi 36

[11] El-Enfâl Sûresi 37

[12] Delilu'l-Fâlihîn li Turuki Riyadi's-Salihin, 2/266. El-Mektebetu's-Şamile

[13] Âl-i İmran Sûresi 103

[14] El-Camiu li Ahkâmî'l-Kur'an, Âl-i İmran 103.ayetin tefsiri

[15] El-Ahzab Sûresi 36

[16] En-Nur Sûresi 63

[17] Tecridu't-Tevhidi'l-Mufid, 20. Dar-u Ömer bin Hattab baskısı h.1428

[18] El-Hicr Sûresi 49, 50

[19] El-Maide Sûresi 35

[20] Camiu'l-Beyan fi Te'vili'l-Kur'an, ayetin tefsirinde

[21] Camiu'l-Beyan fi Te'vili'l-Kur'an, Al-i İmran 103.ayetin tefsiri

[22] Es-Saff Sûresi4

[23] İmam el-Buhari (*rahimehullah*) Enes bin Malik (*radiyallahu anhu*)'dan tahrir etmiştir.

[24] Humme, sıtmadır veya el-Kirmani'ye göre, kalpte yanmaya başlayan ve beden her tarafına yayılarak zararlı bir şekilde alevlenen ateştir.

[25] İmam el-Buhari (*rahimehullah*) Numan bin Beşir (*radiyallahu anhu*)'dan tahrir etmiştir.

[26] İmam Müslim (*rahimehullah*) Numan bin Beşir (*radiyallahu anhu*)'dan tahrir etmiştir.

[27] İmam Ebu Davud (*rahimehullah*) Ebu Hureyre (*radiyallahu anhu*)'dan tahrir etmiştir. El-İraki (*rahimehullah*) “isnadı hasendir” der. El-Menavi (*rahimehullah*) da ona katılmıştır.

[28] İmam et-Tirmizi (*rahimehullah*) Muaz bin Enes (*radiyallahu anhu*)'dan tahrir etmiştir. Et-Tirmizi (*rahimehullah*) “bu hadis hasendir” der.